

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Дека́н філологічного
факультету

Юрій Бідзіля Юрій БІДЗІЛЯ

« *Зр* » *січня* 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Освітня програма	Журналістика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Історія зарубіжної журналістики**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **06 Журналістика** спеціальності **061 Журналістика** освітньої програми «**Журналістика**».

Розробник: *Барчан Олеся Василівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри журналістики**

Протокол № 8 від 30 січня 2025 року

Завідувач кафедри Євген СОЛОМІН

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 4 від 31 січня 2025 року

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 10	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 300	3-й / 4-й	3-й / 4-й
Кількість модулів – 4	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5/5 самостійної роботи студента – 5/5	2-й / 1-й	2-й / 1-й
	Лекції:	
	38 / 38	10 / 10
	Практичні (семінарські):	
	36 / 36	12 / 12
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	76 / 76	128 / 128

2.МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія зарубіжної журналістики» є сформулювати знання про особливості наукового дослідження та трактування найважливіших явищ і процесів в історії зарубіжної журналістики від найдавніших часів до початку XXI століття, суспільно-політичні, культурні, технічні умови розвитку медіа, роль видатних філософів, публіцистів, громадських діячів у боротьбі за свободу слова та друку, досвід успішних медіавласників та видавців в управлінні засобами масової комунікації, вплив журналістики на розвиток суспільного прогресу. Здобувачі опановують сукупність тем, присвячених впливу історичних подій на сучасний стан та перспективи розвитку преси, радіо, телебачення, інформативності, комп'ютерних та супутникових мереж країн Європи, Америки, Африки, Азії тощо.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК10. Здатність осмислювати, аналізувати інформаційно-комунікаційні, суспільні процеси, виробляти та коригувати стратегію, план дій з огляду на зміну ситуації.

СК12. Здатність виконувати дослідження різного типу (фундаментальні, прикладні), аналізувати та враховувати їхні результати у професійній діяльності.

СК14. Здатність критично оцінювати свій та чужий інформаційний продукт, інформаційну діяльність загалом.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія зарубіжної журналістики» є опанування навчальних дисциплін освітньої програми «Журналістика» освітнього рівня «бакалавр» ОК 18 «Історія української журналістики»;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Журналістика», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	ПР02
Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.	ПР03
Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.	ПР08
Оволодіти комплексом професійних знань і навичок, необхідним для продовження навчання в магістратурі та здійснення наукової роботи.	ПР21

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія зарубіжної журналістики»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Застосовувати опановані протягом дисципліни знання для створення якісних повідомлень для медіа з урахуванням суспільної обстановки, новітніх тенденцій та історичної практики. Використовувати здобуті протягом вивчення курсу знання з історії про діяльність знаменитих публіцистів та журналістів для створення успішних медіа, досягнення у сфері медіабізнесу, ефективної комунікації з аудиторією через медіа, ефективної актуалізації створеного медіапродукту .	ПР02
Застосовувати отримані протягом навчання знання в практичній діяльності, вміти аналізувати суспільні явища, застосовувати фахові знання під час аналізу інформації для створення якісних медіатворів.	ПР03
Демонструвати вміння здійснювати дослідження історичних джерел в аналізі певної теми, знаходити, систематизувати та аналізувати різні документи, архівні матеріали, періодичні видання та інші джерела, що відображають розвиток суспільного явища. Використовувати історичні джерела для вивчення суспільно-політичних, культурних та економічних умов, які впливали на розвиток журналістики; визначати надійність, об'єктивність і достовірність інформації з різних джерел, включаючи друковані медіа, електронні бази даних і наукові праці.	ПР08
Уміти орієнтуватися в ключових історичних концепціях і теоріях масової комунікації; аналізувати вплив соціально-політичних, культурних і технічних факторів на становлення та розвиток засобів масової комунікації. Виявляти вміння працювати з первинними і вторинними джерелами, зокрема історичними документами, архівами, медіа-ресурсами, що стосуються зарубіжної масової комунікації; здатність до систематизації знань для подальшої наукової роботи. Уміти застосовувати базові методи історико-комунікаційного аналізу, включаючи порівняльний аналіз, інтерпретацію історичних даних і дослідження еволюції медіа; формулювати дослідницькі питання та обирати відповідні методи для їх	ПР21

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни "Історія зарубіжної журналістики" є: усний екзамен, модульна контрольна, поточне оцінювання

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 3)

Поточне оцінювання та самостійна робота										Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 4)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модуль на контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практична робота	18	60	18	60
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 3		Модуль 4	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практична робота	20	60	16	55
Неформальна освіта на онлайн-платформах: пропонується курс «Інформаційні війни» (URL:https://prometheus.org.ua/), що акцентує увагу на історії інформаційних воєн як невід'ємної складової масовокомунікаційних процесів. (або інший курс, що стосується тематики дисципліни, на			1	5

платформі Prometheus чи іншому ресурсі)				
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота з дисципліни "Історія зарубіжної журналістики" проводиться згідно з розкладом модульних контролів.

До модульної контрольної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі види лабораторних завдань. До початку модульної контрольної роботи вони повинні мати поточні підсумкові бали за практичні заняття. Максимальна кількість балів, одержаних під час модульної контрольної роботи, становить 40 балів.

Модульна контрольна робота містить 20 відкритих тестових завдань за проблематикою курсу, правильна відповідь на кожне оцінюється у 2 бали. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач, – 40 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка «відмінно» (90–100, A) виставляється здобувачеві, який продемонстрував здібності до критичного мислення, належно обґрунтував думку, навів актуальні приклади, зробив самостійні узагальнення, спираючись на знання програмового матеріалу, самостійно опрацьовані додаткові джерела.

Оцінка «добре» (82–89, B) виставляється здобувачеві, який належно розкрив тему, виявив здібності до аналізу явищ, продемонстрував знання необхідної наукової інформації, зробив самостійні узагальнення, проте припустився незначних огріхів.

Оцінка «добре» (74–81, C) виставляється здобувачеві, який добре розкрив тему, належно проаналізував питання, зробив узагальнення, але припустився помилок в аргументації думки.

Оцінка «задовільно» (64–73, D) виставляється здобувачеві, який розкрив тему, зробив спробу самостійного аналізу проблеми, продемонстрував задовільний рівень володіння програмовим матеріалом, але не навів сучасних прикладів для підтвердження власної думки, зробив часткові узагальнення.

Оцінка «задовільно» (60–63, E) виставляється здобувачеві, який частково розкрив тему, виявив слабкий рівень володіння науковою інформацією, поверховість в аналізі явища. не зробив належних узагальнень.

Оцінка «незадовільно» (35–59, FX) виставляється здобувачеві, який не розкрив теоретичні питання й не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка «незадовільно» (0-34, F) виставляється здобувачеві, який не виконав навчальну програму або якийсь серйозний елемент її складової, має фрагментарні знання, що не дозволяють розкрити теоретичні питання й виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

Шкала оцінювання: національна та ESTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ESTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90-100	A	Відмінно	

82-89	B	Добре	Зараховано
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Історія засобів масової комунікації від зародження до XVII століття.

Тема 1. До питання про передісторичний досвід комунікації та виникнення писемності

Форми комунікації епохи палеоліту. Виникнення писемності як новий етап розвитку засобів комунікації (Месопотамія, Єгипет, Індія, Китай). Фінікійська та угаритська абетки та їх значення в історії ЗМК. Теорія Маршала Маклюєна про особливості розвитку засобів масової комунікації.

Тема 2. Розвиток культури та публіцистика в Давній Греції та в Давньому Римі.

До питання про усну публіцистику Давньої Греції. Писемність Давньої Греції. Книжкова справа античного світу. Публіцистика в ораторському мистецтві Давньої Греції (V століття до н.е.). Публіцистичність у промовах давньогрецьких ораторів (Аристотель, Горгій, Лісій, Ісократ, Демосфен та ін.). До питання про розвиток писемності Давнього Риму. Публіцистика в ораторському мистецтві Давнього Риму (I століття до н.е. — Марк Тулій Ціцерон, Марк Фабій Квінтіліан, Тацит, Пліній Молодший тощо; I ст. н.е. — Луцій Антей Сенека). Виникнення та розвиток перших прообразів газет у Римі „Acta senatus” та „Acta diurnal populi romani” 1-4 століття н.е.

Тема 3. Елементи публіцистики у ранній християнській літературі

Зародження християнської публіцистики. Публіцистика Христа та апостола Павла. Латинська (західна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Ієронім Стрідонський, Амросій Медіоланський, Аврелій Августин). Візантійська (східна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Григорій Богослов, Василій Великий, Іоанн Златоуст).

Тема 4. Розвиток культури та публіцистика Середньовіччя

Розвиток публіцистики в період раннього Середньовіччя (V — сер. XI ст.). „Монастирська культура” в період класичного та пізнього Середньовіччя. (сер. XI ст. — XV ст.). Розвиток політичної публіцистики в період класичного та пізнього Середньовіччя (Кола ді Рієнці, П'єр Дюбуа, Джон Фонтеск'ю).

Тема 5. Зародження та розвиток книгодрукування в Європі та світі та його вплив на ЗМК

Виникнення книгодрукування в Китаї у 1041 – 1048 рр. Історичні передумови виникнення книгодрукування у Європі в XV столітті. Постать Йогана Гутенберга. Подальший розвиток друкарської справи в Німеччині: новації Йоганна Мантелейна та Антона Кобергера.

Поширення книгодрукування в Італії: діяльність Йоганна Шпейєрського та Альда Мануція. Підпорядкування книговидавництва королівській владі в Англії, Франції та інших країнах Європи. Поява книгодрукування в Америці. Лютерівська друкарня та її значення для подальшого розвитку засобів масової комунікації. Наслідки книгодрукування.

Тема 6. Рукописні та друквані попередники преси в Європі та Азії XV- XVII ст.

Рукописні прообрази періодичних видань Італії та Німеччини. Попередники преси Англії, Франції. Рукописна періодика Росії та Китаю. Друквані інформаційні листки Європи та Азії.

Тема 7. Публіцистика епохи Відродження та Реформації (XV- XVI ст.)

Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Відродження в Європі (XV- XVI ст.). Публіцистика епохи Відродження в Європі. Політична й антицерковна публіцистика (Лоренцо Валла, Ніколло Макіавеллі, П'єтро Аретіно тощо). Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Реформації в Європі в XVI ст. Публіцистика Реформації (Мартін Лютер, Томас Мюнцер, Йоган Рейхлін, Ульріх фон Гуттен, Еразм Роттердамський тощо).

Тема 8. Становлення газетної справи в Європі в XVII - I пол. XVIII ст.

Передумови виникнення друкваних ЗМІ в Європі в XVII - I пол. XVIII ст.

Перші регулярні друквані газети початку XVII століття в Німеччині. Розвиток преси у Франції. Постать Теофаста Ренодо та друкване видання „Ля газет”. Зародження журнального типу видання.

Тема 9. Розвиток журналістики Англії в XVII - I пол. XVIII ст.

Розвиток періодичної преси в Англії у XVII ст. та становлення цензури. Особливості функціонування монархічної та парламентської преси в Англії. Англійська публіцистика XVII століття (Джон Мільтон, Джерард Вінстенлі, Джон Лільбельн тощо) та питання свободи слова.

Модуль 2.

Історичні особливості розвитку зарубіжної преси у XVIII –XIX століттях.

Тема 10. Культурно-історичні передумови розвитку журналістики в добу Просвітництва в Європі. Преса Англії XVIII століття.

Особливості зародження та розвитку просвітницької журналістики в Європі. Специфіка функціонування преси Англії в добу просвітництва. Публіцистична та журналістська діяльність Данієля Дефо. Просвітницька публіцистика Джонатана Світа. Журналістська діяльність Джозефа Аддісона та Ричарда Стіля.

Тема 11. Розвиток просвітницької журналістики у Франції та Німеччині у XVIII столітті.

Політичні передумови розвитку журналістики Франції XVIII століття. Журналістська діяльність та публіцистика П. Мариво та Ф. Прево. Просвітницька діяльність Монтеск'є. Публіцистика Вольтера та Д.Дідро. Публіцистична думка та преса Великої французької революції (Мірабо, Марат, Бабеф, Демулен тощо). Політика Наполеона в сфері преси. Розвиток просвітницької журналістики в Німеччині.

Тема 12. Становлення та розвиток американської журналістики у XVIII столітті.

Зародження преси в Північній Америці. Колоніальний період розвитку преси США. Американська преса в роки війни за незалежність. Боротьба федералістів та республіканців та журналістика США кінця XVIII століття. Заснування перших видань журнального типу в США та формування якісної преси. Журналістська та публіцистична діяльність Б.Франкліна.

Тема 13. Загальні тенденції розвитку журналістики у XIX столітті в Європі. Англійська преса XIX століття.

Суспільно-історичні та культурні передумови розвитку журналістики у XIX столітті в Європі. Розквіт періодичної преси в Англії. Створення якісної журнальної періодики та газети „Таймс”. Поява масової англійської преси та специфіка її розвитку. Перші інформаційні агентства Європи XIX століття.

Тема 14. Розвиток преси Франції у XIX столітті.

Політичні передумови розвитку преси Франції XIX століття. Політика в сфері журналістики часів Наполеона I та періоду Реставрації. Поява масової преси та діяльність Еміля де Жирардена. Журналістика Франції II половини XIX століття (революцій 1848 року та II Імперії (1851-1870) та комерціалізація преси). «Золота ера» французької журналістики

Тема 15. Журналістика Німеччини XIX століття.

Розвиток преси в Німеччині в період „наполеонівського режиму” та Німецького союзу. Журналістська діяльність К. Маркса та Ф. Енгельса. Розвиток журналістики періоду правління Отто фон Бісмарка. Німецькі ЗМІ кінця XIX століття (процеси монополізації, спеціалізації ЗМІ та формування журналістської освіти).

Тема 16. Історичні особливості розвитку журналістики США I половини XIX століття.

Суспільно-політичні передумови розвитку преси США на початку XIX століття (політика уряду в сфері інформаційних відносин, розвиток журнальної періодики, преса й аболіціонізм тощо). „Комерційна революція” в газетній пресі США 1830-1840-х рр.. „Пенні-пресс” та видавнича діяльність Бенджаміна Дея та Джеймса Гордона Беннета. Формування якісної преси в середині XIX століття (Г.Грілі та Г.Реймондс). Утворення інформаційного агентства „Асошіейтед прес”.

Тема 17. Історичні особливості розвитку журналістики США II половини XIX століття.

Уплив громадянської війни (1861-1865рр.) на журналістику США. Діяльність Дж. Пулітцера в сфері розвитку мас-медіа. Видавнича діяльність У. Р. Херста. А. Окс та розвиток якісної преси в США кінця XIX століття. Поширення регіональної та журнальної періодики в США наприкінці XIX століття.

Тема 18. Поява та розвиток сфери паблік рилейшнз на медіаринку США наприкінці XIX – на початку XX століття.

Першовитоки паблік рилейшнз як явища в світі. Зародження основ професії паблік рилейшнз в Америці. Інституціоналізація паблік рилейшнз у США. Перші ПР-фірми та професіонали-піармени. Айві Лі та справа Рокфеллера. Використання паблік рилейшнз у державних органах влади та перші наукові дослідження в США. Розвиток паблік рилейшнз у США у XX та XXI століттях.

Тема 19. Становлення періодичної преси країн Азії, Африки та Латинської Америки у XIX столітті.

Культурно-історичні передумови формування періодичної преси країн Азії, Африки та Латинської Америки. Зародження колонізаторської та місіонерської преси. Поява та розвиток національних періодичних видань. Зародження та становлення преси в Китаї.

Модуль 3

Функціонування журналістики зарубіжних країн у XX столітті

Тема 20. Розвиток журналістики на Європейському континенті в I половині XX століття. ЗМІ Великобританії.

Політичні, соціально-економічні та культурні передумови розвитку мас-медіа на початку XX століття в європейських країнах. Подальша комерціалізація та монополізація преси Великобританії на початку XX століття. Журналістика Великобританії у I та II світових війнах. Становлення та розвиток радіо- та телемовлення Великобританії в 30-40 рр XX століття.

Тема 21. Журналістика Франції I-ої половини XX століття.

Подальша комерціалізація та монополізація преси Франції на початку XX століття. Журналістика Франції у I та II світових війнах та міжвоєнний період. Преса Руху Опору періоду окупації фашистами.

Тема 22. Розвиток журналістики в Німеччині в I половині XX століття.

Суспільно-політичні передумови розвитку преси Німеччини початку XX століття. Журналістика часів Веймарської республіки. Преса й пропаганда Німеччини часів I та II світових воєн. ЗМІ Німеччини після поразки у II світовій війні. Зонування.

Тема 23. Журналістика США I-ої половини XX століття.

Специфіка розвитку преси США початку XX століття. „Прогресивне десятиліття”. Перша та друга світова війна та журналістика США (цензурні закони, посилення монополізації та комерціалізації ЗМІ тощо). Зародження журналістського розслідування та формування професійних журналістських організацій. Становлення телерадіомовлення в США.

Тема 24. Розвиток преси Китаю в I половині XX століття.

Суспільно-політичні передумови розвитку преси Китаю початку XX століття. Зародження та становлення комуністичної преси в Китаї на початку XX століття. Розвиток ЗМІ Гоміндану в 30-ті рр. XX століття. Преса Китайської Народної Республіки та політика влади в сфері масової інформації.

Тема 25. Історичні особливості розвитку країн світу та журналістика після II світової війни до наших днів: загальний аспект.

Основні підсумки та уроки Другої світової війни. Політичні, економічні та культурні зміни в післявоєнному світі (друга половина 40-х - 80-ті роки XX ст.): загальні тенденції. Поляризація суспільно-політичних систем у післявоєнному світі. «Холодна війна». Специфіка розвитку країн Азії, Африки та Латинської Америки в II половині XX століття. Науково-технічна революція та журналістика у XX-XXI ст.: стратегія економічного розвитку. Світ наприкінці XX - на початку XXI ст.: нові тенденції розвитку. Глобалізація та її вплив.

Тема 26. Особливості розвитку журналістики Європи та США у II пол. XX – початку XXI століття

Основні історичні передумови формування сучасного типу журналістики країн Європи та США. Теорія вільної та відповідальної преси та її розвиток у країнах світу. Правове та адміністративне регулювання інформаційних потоків США, Великобританії, Франції та Німеччини. До питання про перспективи розвитку друкованих та електронних ЗМІ у Європі та Америці. ЗМІ Європи та США в умовах «холодної війни»: загальні тенденції. Розвиток журналістики Франції у II половині XX століття– на поч. XXI ст. Розвиток журналістики Німеччини у II половині XX століття– на поч. XXI ст. Розвиток журналістики Великобританії у II половині XX століття– на поч. XXI ст. Розвиток журналістики США у II половині XX століття– на поч. XXI ст.

Тема 27. Національні особливості функціонування ЗМІ на африканському континенті у II половині XX століття – початку XXI століття.

Історичні передумови зародження та розвитку ЗМІ в країнах Африки. Суспільно-політична та економічна ситуація на африканському континенті у XX-XXI столітті і розвиток мас-медіа. Військові конфлікти й журналістика. Основні проблеми розвитку преси та свободи слова в Африці. Телекомунікації африканських країн: сучасний стан та перспективи розвитку.

Тема 28. Журналістика країн Північної Африки та Близького Сходу в XX столітті та сучасних умовах: проблемні питання

Історичні передумови формування ЗМІ країн Північної Африки та Близького Сходу. Сучасна арабська преса: специфіка функціонування та проблематика. Наслідки „Арабської весни” та питання свободи слова у країнах Північної Африки та Близького Сходу. Військові конфлікти й журналістика. Жінка в сучасній арабській журналістиці. Проблеми розвитку журналістики в країнах Північно-Західної Африки.

Тема 29 . Розвиток ЗМІ в країнах азійсько-тихоокеанського басейну в сучасних умовах

Історичні передумови формування ЗМІ країн Східної та Південно-Східної Азії. Медіасистема Китаю. Специфіка розвитку сучасної журналістики в Індії та Японії. Розвиток нових технологій та телекомунікацій в країнах Східної та Південно-Східної Азії. Новітні тенденції розвитку ЗМІ в Австралії.

Модуль 4.

Основні процеси розвитку масово-інформаційного простору країн світу у XXI столітті: актуальні проблеми журналістів та трансформація медіа.

Тема 30. Науково-теоретичні концепції функціонування сучасних ЗМІ та їх значення для журналістикознавства та журналістської діяльності.

Історичні типи журналістики в контексті теорій функціонування преси в суспільстві. «Новий журналізм» як напрямок журналістики: утворення, основні ознаки, представники. «Прецизійна журналістика» як новий напрямок розвитку журналістики США II пол. XX ст. „Чотири теорії преси” та їх значення для журналістикознавства. Теорія вільної та відповідальної преси та її розвиток в Європі та США. Теоретичні концепції преси з точки зору демократії (медіократія та демократура).

Комунікативна та маніпулятивна функції ЗМІ в контексті теорій сучасної преси (теорія інформаційного впливу Г.Лассуелла, дифузії інновацій Е.Роджерса, медіазалежності та ін.). Поняття про медіалогію та медіакритику в сучасній журналістиці.

Тема 31. Розвиток новітніх напрямів в журналістиці та їх загальні особливості.

Журналістські напрями XXI століття. Наглядова журналістика. Прецизійна журналістика. «Відновний нарратив» як напрямок сучасної журналістики. Розвиток адвокаційної журналістики. Журналістика даних. Журналістика рішень. Крауд-журналістика.

Тема 32. Особливості функціонування сучасних ЗМІ в державах з різними правовими системами.

Сучасне міжнародне та порівняльне право у сфері масово-інформаційних відносин. Поняття про правові системи держав світу та їх різновиди. ЗМІ в умовах різних правових систем. Сутність та складові правового поля журналістики.

Тема 33. Саморегулювання ЗМІ в країнах зарубіжжя. Міжнародний журналістський рух та його представники

Поняття про саморегулювання мас-медіа та його засоби. Досвід саморегулювання ЗМІ у Швеції та Норвегії. Саморегулювання журналістики в США та Великобританії. З історії створення міжнародного журналістського руху. Сучасні міжнародні журналістські організації.

Тема 34. Інформаційні війни XXI століття.

Війна як феномен міжнародної політики. Поняття про інформаційні війни та спецоперації. Пропаганда: походження та сучасні механізми дії. Теорія пропаганди Г.Лассуела. Засоби контрпропаганди. Інформаційно-психологічні операції. Конспірологія. Гібридна війна в сучасному світі. Основні засоби інформаційної протидії в гібридній війні.

Тема 35: Нові медіа: суть поняття, класифікація, ознаки.

Природа нових медіа в науковому дискурсі. Сутність конвергентних медіа: ознаки та класифікація. Економічні та правові аспекти функціонування нових медіа. Інструменти сучасних крос-медіа. Діджитал-стратегія нових медіа в сучасному інформаційному просторі

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		лекції	практичні	сп		лекції	пр	сп
Модуль 1.								
Історія засобів масової комунікації від зародження до XVII століття.								
Тема 1. До питання про передісторичний досвід комунікації та виникнення писемності	7	2	2	3	10	2	2	6
Тема 2. Розвиток культури та публіцистика в Давній Греції та в Давньому Римі	7	2	2	3	10	2	2	6
Тема 3. Елементи публіцистики у ранній християнській літературі	7	2	2	3	8	2		6
Тема 4. Розвиток культури та публіцистика Середньовіччя	7	2	2	3	6			6
Тема 5. Зародження та розвиток книгодрукування в Європі та світі та його вплив на ЗМК	8	2	2	4	6			6
Тема 6. Рукописні та друковані попередники преси в Європі та Азії XV- XVII ст.	8	2	2	4	7			7
Тема 7. Публіцистика епохи Відродження та Реформації (XV- XVI ст.)	8	2	2	4	7			7
Тема 8. Становлення газетної справи в Європі в XVII - I пол. XVIII ст.	8	2	2	4	7			7
Тема 9. Розвиток журналістики Англії в XVII - I пол. XVIII ст.	8	2	2	4	7			7
Разом за модулем 1	72	18	18	36	70	6	6	58
Модуль 2								
Історичні особливості розвитку зарубіжної преси у XVIII –XIX століттях.								
Тема 10. Культурно-історичні передумови розвитку журналістики в добу Просвітництва в Європі. Преса Англії XVIII століття.	8	2	2	4	11	2	2	7

Тема 11. Розвиток просвітницької журналістики у Франції та Німеччині у XVIII столітті.	8	2	2	4	11	2	2	7
Тема 12. Становлення та розвиток американської журналістики у XVIII столітті.	8	2	2	4	9		2	7
Тема 13. Загальні тенденції розвитку журналістики у XIX столітті в Європі. Англійська преса XIX століття.	8	2	2	4	7			7
Тема 14. Розвиток преси Франції у XIX столітті.	8	2	2	4	7			7
Тема 15. Журналістика Німеччини XIX століття.	8	2	2	4	7			7
Тема 16. Історичні особливості розвитку журналістики США I половини XIX століття.	8	2	2	4	7			7
Тема 17. Історичні особливості розвитку журналістики США II половини XIX століття.	8	2	2	4	7			7
Тема 18. Поява та розвиток сфери публік релейшнз на медіаринку США наприкінці XIX – на початку XX століття.	6	2		4	7			7
Тема 19. Становлення періодичної преси країн Азії, Африки та Латинської Америки у XIX столітті.	8	2	2	4	7			7
Разом за модулем 2	78	20	18	40	80	4	6	70
Разом за 3 курс	150	38	36	76	150	10	12	128
Модуль 3								
Функціонування журналістики зарубіжних країн у XX столітті								
Тема 20. Розвиток журналістики на Європейському континенті в I половині XX століття. ЗМІ Великобританії.	5	2	2	5	12	2	2	8
Тема 21. Журналістика Франції I-ої половини XX століття.	5	2	2	5	12	2	2	8
Тема 22. Розвиток журналістики в Німеччині в I половині XX століття.	6	2	2	5	10		2	8
Тема 23. Журналістика США I-ої половини XX століття.	6	2	2	5	8			8

Тема 24. Розвиток преси Китаю в I половині XX століття.	6	2	2	5	8			8
Тема 25. Історичні особливості розвитку країн світу та журналістика після II світової війни до наших днів: загальний аспект.	14	2	2	5	8			8
Тема 26. Особливості розвитку журналістики Європи та США у II пол. XX – початку XXI століття	10	2	2	5	8			8
Тема 27. Національні особливості функціонування ЗМІ на африканському континенті у II половині XX століття – початку XXI століття.	8	2	2	5	8			8
Тема 28. Журналістика країн Північної Африки та Близького Сходу в XX столітті та сучасних умовах: проблемні питання	8	2	2	5	8			8
Тема 29. Розвиток ЗМІ в країнах азійсько-тихоокеанського басейну в сучасних умовах	8	2	2	5	8			8
Разом за модулем 3	90	20	20	50	90	4	6	80
Модуль 4.								
Основні процеси розвитку масово-інформаційного простору країн світу у XXI столітті: актуальні проблеми журналістів та трансформація медіа.								
Тема 30. Науково-теоретичні концепції функціонування сучасних ЗМІ та їх значення для журналістикознавства та журналістської діяльності.	12	4	4	6	12	2	2	8
Тема 31. Розвиток новітніх напрямів в журналістиці та їх загальні особливості.		4	4	4	12	2	2	8
Тема 32. Особливості функціонування сучасних ЗМІ в державах з різними правовими системами.	8	4	2	4	12	2	2	8

Тема 33. Саморегулювання ЗМІ в країнах зарубіжжя. Міжнародний журналістський рух та його представники	8	2	2	4	8			8
Тема 34. Інформаційні війни XXI століття.	8	2	2	4	8			8
Тема 35. Нові медіа: суть поняття, класифікація, ознаки.	8	2	2	4	8			8
Разом за модулем 4	60	18	16	26	60	6	6	48
Разом за 4 курс	150	38	36	76	150	10	12	128

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. Історія засобів масової комунікації від зародження до XVII століття			
1	До питання про передісторичний досвід комунікації та виникнення писемності	2	2
2	Розвиток культури та публіцистика в Давній Греції та в Давньому Римі	2	2
3	Елементи публіцистики у ранній християнській літературі	2	2
4	Розвиток культури та публіцистика Середньовіччя	2	
5	Зародження та розвиток книгодрукування в Європі та світі та його вплив на ЗМК.	2	
6	Рукописні та друковані попередники преси в Європі та Азії XV- XVII ст.	2	
7	Публіцистика епохи Відродження та Реформації (XV- XVI ст.)	2	
8	Становлення газетної справи в Європі в XVII - I пол. XVIII ст.	2	
9	Розвиток журналістики Англії в XVII - I пол. XVIII ст.	2	
Разом за модулем 1		18	6
Модуль 2 Історичні особливості розвитку зарубіжної преси у XVIII – I пол. XX століттях.			
10	Культурно-історичні передумови розвитку журналістики в добу Просвітництва в Європі. Преса Англії XVIII століття.	2	2
11	Розвиток просвітницької журналістики у Франції та Німеччині у XVIII столітті.	2	2
12	Становлення та розвиток американської журналістики у XVIII столітті.	2	2
13	Загальні тенденції розвитку журналістики у XIX столітті в Європі. Англійська преса XIX століття.	2	
14	Розвиток преси Франції у XIX столітті.	2	
15	Журналістика Німеччини XIX століття.	2	
16	Історичні особливості розвитку журналістики США I половини XIX століття.	2	
17	Історичні особливості розвитку журналістики США II половини XIX століття.	2	
18	Становлення періодичної преси країн Азії, Африки та Латинської Америки у XIX столітті.	2	
Разом за модулем 2		18	6

	Модуль 3 Функціонування журналістики зарубіжних країн в II половині XX століття		
19	Розвиток журналістики на Європейському континенті в I половині XX століття. ЗМІ Великобританії.	2	2
20	Журналістика Франції I-ої половини XX століття.	2	2
21	Розвиток журналістики в Німеччині в I половині XX століття.	2	2
22	Журналістика США I-ої половини XX століття.	2	
23	Розвиток преси Китаю в I половині XX століття.	2	
24	Історичні особливості розвитку країн світу та журналістика після II світової війни до наших днів: загальний аспект.	2	
25	Особливості розвитку журналістики Європи та США у II пол. XX – початку XXI століття	2	
26	Національні особливості функціонування ЗМІ на африканському континенті у II половині XX століття – початку XXI століття.	2	
27	Журналістика країн Північної Африки та Близького Сходу в XX столітті та сучасних умовах: проблемні питання	2	
28	Розвиток ЗМІ в країнах азійсько-тихоокеанського басейну в сучасних умовах	2	
	Разом за модулем 3	20	6
	Змістовий модуль 4. Основні процеси розвитку масово-інформаційного простору країн світу у XXI столітті: актуальні проблеми журналістів та трансформація медіа.		
29	Науково-теоретичні концепції функціонування сучасних ЗМІ та їх значення для журналістикознавства та журналістської діяльності.	4	2
30	Розвиток новітніх напрямів в журналістиці та їх загальні особливості.	4	2
31	Особливості функціонування сучасних ЗМІ в державах з різними правовими системами.	2	
32	Саморегулювання ЗМІ в країнах зарубіжжя. Міжнародний журналістський рух та його представники	2	
33	Інформаційні війни XXI століття.	2	2
34	Нові медіа: суть поняття, класифікація, ознаки.	2	
	Разом за модулем 4	16	6

6. 4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	Модуль 1. Історія засобів масової комунікації від зародження до XVII століття		

1	Тема “Писемність як ЗМК. Види писемності. Перші форми комунікації людства”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	5
2	Тема “Освіта та риторика Давньої Греції”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	5
3	Тема “Політична комунікація в Давньому Римі”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	6
4	Тема “Зародження та розвиток релігійних ЗМК”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	6
5	Тема “Розвиток релігійної комунікації в Європі періоду Середньовіччя”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	4	6
6	Тема “Праці «Галактика Гутенберга», «Розуміння медіа» Г.М. Маклюєна та питання впливу книгодрукування на розвиток людства”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	4	6
7	Тема “Зародження друкованих ЗМК в Азії та Європі”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	4	6
8	Тема “Вплив діячів Відродження та Реформації на розвиток ЗМК”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	4	6
9	Тема “«Ля газетт», Т. Ренодо та перші журнали в Європі в XVII - I пол. XVIII ст.”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	4	6
10	Тема “Політична публіцистика Англії в XVII - I пол. XVIII ст.”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	4	6
	Разом за модулем 1	36	58
	Модуль 2. Історичні особливості розвитку зарубіжної преси у XVIII – XIX століттях.		
11	Тема “Культурно-історичний феномен журналістської діяльності Д. Дефо, Дж.Свіфта, Дж.Аддісона та Р.Стілля в Англії XVIII століття”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
12	Тема “Публіцистика Вольтера та Д.Дідро у Франції XVIII століття”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
13	Тема “Становлення та розвиток американської політичної журналістики у XVIII столітті”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
14	Тема “Публіцистична, видавнича та громадська діяльність Б. Франкліна у США в XVIII столітті”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
15	Тема “Специфіка утворення та монопольної діяльності перших інформаційних агенцій в Європі та США у XIX столітті”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4

16	Тема “Особливості розвитку масової преси у Франції у XIX столітті та новації в періодиці Е. де Жирардена”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
17	Тема “Постать Отто фон Бісмарка в історії та боротьба з пресою в Німеччині XIX століття”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
18	Тема “Цензура преси в Європі у XIX столітті”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
19	Тема “Журналістика США I половини XIX століття в контексті боротьби за якісну періодику. Комерціалізація як основний двигун розвитку північноамериканської журналістики”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
20	Тема “Публіцистика Дж.Пулітцера, Неллі Блай, А.Окса та ін. в США II половини XIX століття”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
21	Тема “Специфіка зародження національної преси в країнах Азії, Африки та Латинської Америки у XIX столітті”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
22	Тема “Становлення радіомовлення на Європейському континенті в I половині XX століття. Радіокомпанія Великобританії BBC”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	2	4
23	Теми “Медіамонополії Франції I-ої половини XX століття.”, “Партизанська журналістика періоду II світової війни у Франції”. Опрацювати одну із тем, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	4
24	Тема “Пропаганда та ЗМІ в Німеччині в I половині XX століття”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	4
25	Тема “Поширення комуністичної ідеології в Європі у XX столітті та медіа”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	4
26	Теми “Телерадіожурналістика США I-ої половини XX століття.”, “«Інвестігейтерство» та зв’язки з громадськістю”. Опрацювати теми, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	5
27	Тема “Розвиток журналістики Китаю крізь призму боротьби Гоміньдану й КПК в I половині XX століття”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	4	5
	Разом за модулем 2	40	70
	Модуль 3. Вплив історичних подій II пол. XX ст. – початку XXI ст. на розвиток журналістики в країнах Європи, Америки, Азії, Африки, Океанії тощо.		

28	Тема “Основні аспекти трансформації журналістики Європи після II світової війни до наших днів”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	8	13
29	Тема “Поява та розвиток транснаціональних медіакомпаній у II половині XX століття у світі”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	8	13
30	Тема “Журналістика Європи та США у II пол. XX – початку XXI століття: вплив масової культури та цифрових технологій на трансформацію медіа”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	8	13
31	Тема “Диктаторські режими та специфіка «несприйняття» як фактори гальмування розвитку журналістики на африканському континенті у II половині XX століття – початку XXI століття”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	8	13
32	Тема “Журналістика в умовах військових конфліктів на Близькому Сході в XX-XXI столітті”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	9	14
33	Тема “Особливості цензури медіа в країнах Азійсько-тихоокеанського регіону”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	9	14
	Разом за модулем 3	50	80
	Модуль 4. Основні процеси розвитку масово-інформаційного простору країн світу у XXI столітті: актуальні проблеми журналістів та трансформація медіа.		
34	Тема “Новий журналізм в сучасному світі та його представники”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	6
35	Тема “Авторське право та його захист в державах з різними правовими системами”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	7
36	Тема “Міжнародні журналістські організації у боротьбі за права журналістів”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	7
37	Тема “Теорія інформаційної війни Г. Лассуела та її критика”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	5	7
38	Тема “Метод «Овертона» та інші технології впливу на масову свідомість як інструменти інформаційних воєн сучасності”. Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	3	7
39	Опрацювати тему “Сучасна художня зарубіжна література про журналістику”. Прослухати подкаст «WiseCow: Журналістика в літературі. Аудіокурс» на ресурсі ГРОМАДСЬКЕ РАДІО за посиланням: URL: https://hromadske.radio/podcasts/wisecow/wisecow-zhurnalistyka-v-literaturi-audiokurs/amp	5	7

40	Тема “Проблеми та перспективи просування сучасних Інтернет-медіа”Опрацювати тему, підготувати доповідь та презентацію чи зробити відеоповідомлення.	4	7
	Разом за модулем 4	26	48

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Для успішного опрацювання матеріалів здобувачу потрібен персональний комп'ютер / планшет / смартфон (за потреби можуть використовуватися персональні комп'ютери в комп'ютерній аудиторії на філологічному факультеті ДВНЗ «Ужгородський національний університет») з доступом до Інтернету. Крім того, під час викладання дисципліни за потреби можуть бути також застосовані комп'ютерне обладнання навчального ТРЦ та кабінету мультимедійної платформи «Media Vista» (<https://mediavista.com.ua/about-us>), телевізійне обладнання ТРЦ, сервіси Google Meet, Google Form, Gmail, месенджери тощо. Програмне забезпечення: основне переінстальоване та ліцензійне програмне забезпечення для персональних комп'ютерів, надане у рамках міжнародного Проєкту ЄС Еразмус+ DESTIN (<http://destin.uzhnu.edu.ua/home-en/>).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Історія зарубіжної журналістики: навчально-методичний посібник для студентів кафедри журналістики / Уклад. Барчан О.В. Ужгород, 2024. 64 с.
2. Жиленко І. Р. Світові медійні процеси часів Середньовіччя й Відродження: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 163 с.
3. Жиленко І. Р. Медійні процеси XVII–XVIII століть: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2021. 189 с.
4. Міжнародна журналістика : конспект лекцій для студ. спец. 061 "Журналістика" всіх форм навчання / І. Р. Жиленко. Суми : Сумський державний університет, 2023. 191 с.

Допоміжна література

1. Бондаренко Ю. Альтернативна преса сучасної Німеччини (особливості функціонування, редакційна політика, місце в національній системі медіа): дис...канд.наук із соц. комм. Суми, 2017. URL: https://lnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2017/09/dis_bondarenko.pdf
2. Гарматій О. Агенційна журналістика : навчальний посібник. Львів : Сполом, 2015. 176 с. URL:<https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/7142e7c7-44b1-44e7-afd3-90fff393f313/content>
3. Гібридна війна і журналістика. Проблеми інформаційної безпеки : навчальний посібник / за заг. ред. В. Жадька. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 356 с. URL : <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25593/Shevchuk%20264271.pdf?sequence=1>
4. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста. Практичний посібник / Інститут масової інформації. Київ : ТОВ “Софія-А”, 2016. 184 с. URL : <https://imi.org.ua/wpcontent/uploads/2017/06/Mediakompas.pdf>
5. Гресько О. Міжнародна журналістика: Навчально-методичний посібник. Київ : Грамота, 2019. 112 с.

6. Данилевич А. Інформаційний імідж і образ України у друкованих ЗМІ Німеччини: на межі понять. Медіапростір, 2017. Випуск 10. С. 85–91. URL : <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/9362/1/13Danylevych.pdf>
7. Історія зарубіжної журналістики (XVIII — початок XX століття): матеріали до курсу. Навчально-методичний посібник / Уклад. Барчан О.В. Ужгород: Говерла, 2021р. – 39 с.
8. Історія зарубіжної журналістики. Частина I (від зародження до XVII століття). Навчально-методичний посібник для проведення практичних занять (для студентів відділення журналістики) / Уклад. Барчан Олеся. Ужгород: Говерла, 2021р. 36 с.
9. Історія сучасного світу. Соціально-політична історія XV – початку XXI століть: навч. посіб. За ред. Ю. Горбаня. Київ: Знання, 2012. 438 с.
10. [Жиленко І. Р. Історія зарубіжної журналістики \(від античності до II пол. XVIII ст.\) : навч. посіб. Суми : СумДУ, 2010. 285 с.](#)
11. Кузнецова О. Журналістські публіцистичні жанри преси: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2022. 327 с.
12. Кузнецова О. Журналістські аналітичні жанри преси: навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2023. 295 с.
13. Лось Й. Публіцистика й тенденції розвитку світу: навч. посіб. Л. : Львівський національний ун-т ім. Івана Франка, 2007. 376 с
14. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). К.: Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/25608/1/I_Sribnyak_IZh_2018_IFF.pdf
15. Традиційні і нові медіа: від історії до сучасності : збірник матеріалів звітної наукової конференції за 2019 рік (секція «Журналістики») / упоряд. Андрій Яценко. Львів: Простір-М, 2020. 136 с. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/10/Zbirnyk-tez-zvitnoi-konferentsii-za-2019-rik-1.pdf>
16. Що варто знати про найбільші світові медіа. Онлайн-посібник. / за ред. Дуцик Д., Бобровська О., Таравська В. Київ, 2024. URL: <https://e-courses.jta.com.ua/e-manuals/svitovi-media/>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

- 1.Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/home.jsp?locale=uk>
- 2.Наукова електронна бібліотека Національної бібліотеки ім. В.Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 3.Сервіс для пошуку наукових джерел Google Scholar. URL:<https://scholar.google.com.ua>.
4. Сайт Львівської ННБУ ім. В. Стефаніка. URL: <http://aleph.lsl.lviv.ua:8991/F>
5. Сайт бібліотеки Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.journ.univ.kiev.ua>
6. Організація „Репортери без кордонів”. URL:<http://en.rsf.org>
7. Світова організація журналістської освіти. URL: <http://wjec.ou.edu>
8. Асоціація європейських журналістів (українська секція) URL:<http://www.aej.org.ua>
9. Коледж журналістики BBC. URL: <http://www.bbc.co.uk/academy/collegeofjournalizm>
10. Школа репортера BBC. URL: <http://www.bbc.co.uk/schoolreport>
11. Міжнародна федерація журналістів. URL: [http:// www.ifj.org](http://www.ifj.org)

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ З КУРСУ

Модуль 1.

Історія засобів масової комунікації від зародження до XVII століття.

1. Форми комунікації епохи палеоліту.
2. Виникнення писемності як новий етап розвитку засобів комунікації (Месопотамія, Єгипет, Індія, Китай).
3. Фінікійська та угаритська абетки та їх значення в історії ЗМК.
4. Теорія Маршала Маклюєна про особливості розвитку засобів масової комунікації.
5. До питання про усну публіцистику Давньої Греції. Писемність Давньої Греції.
6. Книжкова справа античного світу.
7. Публіцистика в ораторському мистецтві Давньої Греції (V століття до н.е.). Публіцистичність у промовах давньогрецьких ораторів (Аристотель, Горгій, Лісій, Ісократ, Демосфен та ін.).
8. До питання про розвиток писемності Давнього Риму. Публіцистика в ораторському мистецтві Давнього Риму (I століття до н.е. — Марк Тулій Ціцерон, Марк Фабій Квінтіліан, Тацит, Пліній Молодший тощо; I ст. н.е. — Луцій Антей Сенека).
9. Виникнення та розвиток перших прообразів газет у Римі „Acta senatus” та „Acta diurnal populi romani” 1-4 століття н.е.
10. Зародження християнської публіцистики. Публіцистика Христа та апостола Павла.
11. Латинська (західна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Ієронім Стридонський, Амросій Медіоланський, Аврелій Августин).
12. Візантійська (східна) ранньохристиянська публіцистика та її представники (Григорій Богослов, Василій Великий, Іоанн Златоуст).
13. Розвиток публіцистики в період раннього Середньовіччя (V — сер. XI ст.).
14. „Монастирська культура” в період класичного та пізнього Середньовіччя. (сер. XI ст. — XV ст.).
15. Розвиток політичної публіцистики в період класичного та пізнього Середньовіччя (Кола ді Рієнці, П'єр Дюбуа, Джон Фонтеск'ю).
16. Виникнення книгодрукування в Китаї у 1041 – 1048 рр.
17. Історичні передумови виникнення книгодрукування у Європі в XV столітті.
18. Постать Йогана Гутенберга.
19. Подальший розвиток друкарської справи в Німеччині: новації Йоганна Мантелейна та Антона Кобергера.
20. Поширення книгодрукування в Італії: діяльність Йоганна Шпейерського та Альда Мануція.
21. Підпорядкування книговидавництва королівській владі в Англії, Франції та інших країнах Європи.
22. Поява книгодрукування в Америці.
23. Лютерівська друкарня та її значення для подальшого розвитку засобів масової комунікації. Наслідки книгодрукування.
24. Рукописні прообрази періодичних видань Італії та Німеччини.
25. Попередники преси Англії, Франції.
26. Друковані інформаційні листки Європи та Азії.
27. Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Відродження в Європі (XV- XVI ст.).
28. Публіцистика епохи Відродження в Європі. Політична й антицерковна публіцистика (Лоренцо Валла, Ніколло Макіавеллі, П'єтро Аретіно тощо).
29. Суспільно-політичні та культурні передумови розвитку публіцистики доби Реформації в Європі в XVI ст.

30. Публіцистика Реформації (Мартін Лютер, Томас Мюнцер, Йоган Рейхлін, Ульріх фон Гуттен, Еразм Роттердамський тощо).
31. Передумови виникнення друкованих ЗМІ в Європі в XVII - I пол. XVIII ст.
32. Перші регулярні друковані газети початку XVII століття в Німеччині.
33. Розвиток преси у Франції. Постать Теофаства Ренодо та друковане видання „Ля газет”
34. Зародження журнального типу видання.
35. Розвиток періодичної преси в Англії у XVII ст. та становлення цензури.
36. Особливості функціонування монархічної та парламентської преси в Англії.
37. Англійська публіцистика XVII століття (Джон Мільтон, Джерард Вінстенлі, Джон Лільбельн тощо) та питання свободи слова.

Модуль 2.

Історичні особливості розвитку зарубіжної преси у XVIII –XIX століттях.

38. Особливості зародження та розвитку просвітницької журналістики в Європі. Специфіка функціонування преси Англії в добу просвітництва.
39. Публіцистична та журналістська діяльність Данієля Дефо.
40. Просвітницька публіцистика Джонатана Свіфта.
41. Журналістська діяльність Джозефа Аддісона та Ричарда Стіля.
42. Політичні передумови розвитку журналістики Франції XVIII століття.
43. Журналістська діяльність та публіцистика П. Мариво та Ф. Прево.
44. Просвітницька діяльність Монтеск'є.
45. Публіцистика Вольтера та Д.Дідро.
46. Публіцистична думка та преса Великої французької революції (Мірабо, Марат, Бабеф, Демулен тощо).
47. Політика Наполеона в сфері преси.
48. Розвиток просвітницької журналістики в Німеччині.
49. Зародження преси в Північній Америці. Колоніальний період розвитку преси США.
50. Американська преса в роки війни за незалежність.
51. Боротьба федералістів та республіканців та журналістика США кінця XVIII століття.
52. Заснування перших видань журнального типу в США та формування якісної преси.
53. Журналістська та публіцистична діяльність Б.Франкліна.
54. Суспільно-історичні та культурні передумови розвитку журналістики у XIX столітті в Європі.
55. Розквіт періодичної преси в Англії.
56. Створення якісної журнальної періодики та газети „Таймс”.
57. Поява масової англійської преси та специфіка її розвитку.
58. Перші інформаційні агентства Європи XIX століття.
59. Політичні передумови розвитку преси Франції XIX століття.
60. Політика в сфері журналістики часів Наполеона I та періоду Реставрації.
61. Поява масової преси та діяльність Еміля де Жирардена.
62. Журналістика Франції II половини XIX століття (революцій 1848 року та II Імперії (1851-1870) та комерціалізація преси). «Золота ера» французької журналістики
63. Розвиток преси в Німеччині в період „наполеонівського режиму” та Німецького союзу.
64. Журналістська діяльність К. Маркса та Ф. Енгельса.
65. Розвиток журналістики періоду правління Отто фон Бісмарка.
66. Німецькі ЗМІ кінця XIX століття (процеси монополізації, спеціалізації ЗМІ та формування журналістської освіти).

67. Суспільно-політичні передумови розвитку преси США на початку XIX століття (політика уряду в сфері інформаційних відносин, розвиток журнальної періодики, преса й аболіціонізм тощо).
68. „Комерційна революція” в газетній пресі США 1830-1840-х рр..
69. „Пенні-прес” та видавнича діяльність Бенджаміна Дея та Джеймса Гордона Беннета.
70. Формування якісної преси в середині XIX століття (Г.Грілі та Г.Реймондс)
71. Утворення інформаційного агентства „Асошиейтед прес”.
72. Уплив громадянської війни (1861-1865рр.) на журналістику США.
73. Діяльність Дж. Пулітцера в сфері розвитку мас-медіа.
74. Видавнича діяльність У. Р. Херста.
75. А. Окс та розвиток якісної преси в США кінця XIX століття.
76. Поширення регіональної та журнальної періодики в США наприкінці XIX століття.
77. Першовитоки паблік рілейшнз як явища в світі.
78. Зародження основ професії паблік рілейшнз в Америці.
79. Інституціоналізація паблік рілейшнз у США.
80. Перші ПР-фірми та професіонали-піармени. Айві Лі та справа Рокфеллера.
81. Використання паблік рілейшнз у державних органах влади та перші наукові дослідження в США.
82. Розвиток паблік рілейшнз у США у XX та XXI століттях.
83. Культурно-історичні передумови формування періодичної преси країн Азії, Африки та Латинської Америки.
84. Зародження колонізаторської та місіонерської преси країн Азії, Африки та Латинської Америки.
85. Поява та розвиток національних періодичних видань країн Азії, Африки та Латинської Америки.
86. Зародження та становлення преси в Китаї.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ 4 КУРСУ

Модуль 3

Функціонування журналістики зарубіжних країн у XX столітті

1. Політичні, соціально-економічні та культурні передумови розвитку мас-медіа на початку XX століття в європейських країнах.
2. Комерціалізація та монополізація преси Великобританії на початку XX століття.
3. Журналістика Великобританії у I та II світових війнах.
4. Становлення та розвиток радіо- та телемовлення Великобританії в 30-40 рр XX століття.
5. Подальша комерціалізація та монополізація преси Франції на початку XX століття.
6. Журналістика Франції у I та II світових війнах та міжвоєнний період.
7. Преса Руху Опору періоду окупації фашистами.
8. Суспільно-політичні передумови розвитку преси Німеччини початку XX століття. Журналістика часів Веймарської республіки.
9. Преса й пропаганда Німеччини часів I та II світових воєн.
10. ЗМІ Німеччини після поразки у II світовій війні. Зонування.
11. Специфіка розвитку преси США початку XX століття. „Прогресивне десятиліття”.
12. Перша та друга світова війна та журналістика США (цензурні закони, посилення монополізації та комерціалізації ЗМІ тощо).
13. Зародження журналістського розслідування та формування професійних журналістських організацій.

14. Становлення телерадіомовлення в США.
15. Суспільно-політичні передумови розвитку преси Китаю початку XX століття.
16. Зародження та становлення комуністичної преси в Китаї на початку XX століття.
17. Розвиток ЗМІ Гоміндану в 30-ті рр. XX століття.
18. Преса Китайської Народної Республіки та політика влади в сфері масової інформації.
19. Основні підсумки та уроки Другої світової війни. Політичні, економічні та культурні зміни в післявоєнному світі (друга половина 40-х - 80-ті роки XX ст.): загальні тенденції.
20. Поляризація суспільно-політичних та медійних систем у післявоєнному світі. «Холодна війна». Специфіка розвитку країн Азії, Африки та Латинської Америки в II половині XX століття.
21. Науково-технічна революція та журналістика у XX-XXI ст.: стратегія економічного розвитку.
22. Світ наприкінці XX - на початку XXI ст.: нові тенденції розвитку. Глобалізація та її вплив.
23. Основні історичні передумови формування сучасного типу журналістики країн Європи та США.
24. Теорія вільної та відповідальної преси та її розвиток у країнах світу.
25. Правове та адміністративне регулювання інформаційних потоків США, Великобританії, Франції та Німеччини.
26. ЗМІ Європи та США в умовах «холодної війни»: загальні тенденції.
27. Розвиток журналістики Франції у II половині XX століття– на поч. XXI ст.
28. Розвиток журналістики Німеччини у II половині XX століття– на поч. XXI ст.
29. Розвиток журналістики Великобританії у II половині XX століття– на поч. XXI ст.
30. Розвиток журналістики США у II половині XX століття– на поч. XXI ст.
31. Історичні передумови зародження та розвитку ЗМІ в країнах Африки.
32. Суспільно-політична та економічна ситуація на африканському континенті у XX-XXI столітті і розвиток мас-медіа. Військові конфлікти й журналістика.
33. Основні проблеми розвитку преси та свободи слова в Африці.
34. Телекомунікації африканських країн: сучасний стан та перспективи розвитку.
35. Історичні передумови формування ЗМІ країн Північної Африки та Близького Сходу.
36. Сучасна арабська преса: специфіка функціонування та проблематика.
37. Наслідки „Арабської весни” та питання свободи слова у країнах Північної Африки та Близького Сходу.
38. Військові конфлікти й журналістика у країнах Північної Африки та Близького Сходу.
39. Жінка в сучасній арабській журналістиці.
40. Історичні передумови формування ЗМІ країн Східної та Південно-Східної Азії.
41. Медіасистема сучасного Китаю.
42. Специфіка розвитку сучасної журналістики в Індії та Японії.
43. Розвиток нових технологій та телекомунікацій в країнах Східної та Південно-Східної Азії.
44. Новітні тенденції розвитку ЗМІ в Австралії.

Модуль 4.

Основні процеси розвитку масово-інформаційного простору країн світу у XXI столітті: актуальні проблеми журналістів та трансформація медіа.

45. Історичні типи журналістики в контексті теорій функціонування преси в суспільстві.

46. «Новий журналізм» як напрямок журналістики: утворення, основні ознаки, представники.
47. «Прецизійна журналістика» як новий напрямок розвитку журналістики США II пол. XX ст.
48. „Чотири теорії преси” та їх значення для журналістикознавства. Теорія вільної та відповідальної преси та її розвиток в Європі та США.
49. Теоретичні концепції преси з точки зору демократії (медіократія та демократура).
50. Комунікативна та маніпулятивна функції ЗМІ в контексті теорій сучасної преси (теорія інформаційного впливу Г.Лассуелла, дифузії інновацій Е.Роджерса, медіазалежності та ін.).
51. Поняття про медіалогію та медіакритику в сучасній журналістиці.
52. Журналістські напрями XXI століття. Наглядова журналістика.
53. Прецизійна журналістика. «Відновний наратив» як напрямок сучасної журналістики.
54. Розвиток адвокаційної журналістики. Журналістика даних.
55. Журналістика рішень. Крауд-журналістика.
56. Сучасне міжнародне та порівняльне право у сфері масово-інформаційних відносин.
57. Поняття про правові системи держав світу та їх різновиди. ЗМІ в умовах різних правових систем.
58. Сутність та складові правового поля журналістики.
59. Поняття про саморегулювання мас-медіа та його засоби.
60. Досвід саморегулювання ЗМІ у Швеції та Норвегії.
61. Саморегулювання журналістики в США та Великобританії.
62. З історії створення міжнародного журналістського руху. Сучасні міжнародні журналістські організації.
63. Війна як феномен міжнародної політики. Поняття про інформаційні війни та спецоперації.
64. Пропаганда: походження та сучасні механізми дії. Теорія пропаганди Г.Лассуела.
65. Засоби контрпропаганди в сучасному медіапросторі світу.
66. Інформаційно-психологічні операції. Конспірологія.
67. Гібридна війна в сучасному світі. Основні засоби інформаційної протидії в гібридній війні.
68. Природа нових медіа в науковому дискурсі.
69. Сутність конвергентних медіа: ознаки та класифікація.
70. Економічні та правові аспекти функціонування нових медіа.
71. Інструменти сучасних крос-медіа. Діджитал-стратегія нових медіа в сучасному інформаційному просторі